

6. Колісник Ю.В. Преса національних меншин України в умовах становлення демократії (1992–1997 рр.) / Ю.В. Колісник. – Львів: ПАіС, 1999. – 36 с.
7. Куц Ю.О. Етнополітичні державотворчі процеси в Україні: управлінський аспект / Ю.О. Куц / Українська академія державного управління при Президентові України. – Х.: Вид-во Хар Р І VADV, «Магістр», 2002, 204 с.
8. Міжнаціональні відносини в Україні: стан, тенденції, перспективи / Д.В. Табачник, Г.Г. Москаль, В.М. Воронін та ін.. К.: Етнос, 2004. – 584 с.
9. Національний склад. – Режим доступу: //http://www.mfa.gov
10. Міжнаціональні відносини і національні меншини України: Стан, перспективи / Р.Ш. Чілачава, Т.І. Пилипенко (упоряд.); Р.Ш. Чілачава (ред.). – К.: Голов. спец. ред. літер. мовами нац. меншин України, 2004. – 384 с.
11. Німецький канал. – 1995. – Ч.3. – С. 2–5.
12. Рогозинська В.В. Роль засобів масової інформації в етнокультурному відродженні національних меншин України / В.В. Рогозинська // Відродження. Часопис. – 2000. – №1. – С. 8–10.
13. Рябошапка Л. Правове становище національних меншин в Україні (1917–2000) / Л. Рябошапка. – Л.: Видавн.центр Л.Н.У. ім. Івана Франка, 2001. – 482 с.
14. Статистичні дані щодо закладів культури, етнічних громад Буковини, національних меншин. – Режим доступу: //www.bukovina.biz.ua
15. Сприяння поширенню толерантності у поліетнічному суспільстві / О. Майборода, Р. Чілачава, Т. Пилипенко та ін. – К.: Європа – XXI, 2002. – 312 с.
16. ЦДАВО. – Ф.5252. – Оп. 1. – Спр. 78. – Арк. 28.
17. ЦДАВО. – Ф.5252. – Оп. 1. – Спр. 78. – Арк. 214.

© *Николай Зеркаль*
(Николаев)

ВОПРОСЫ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ РАЗВИТИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОСТРАНСТВА ЭТНОСОВ УКРАИНЫ (1991–2012)

Исследуется место и роль в развитии образования Этнические меньшинства средств массовой информации. Определена их роль в развитии поликультурных традиций воспитания, удовлетворения языковых и образовательных потребностей в различных учебных заведениях. Выяснено место в информационном удовлетворении образовательных потребностей этносов государственных органов, неправительственных организаций, национально-культурных обществ.

Ключевые слова: образование, этнос, образовательный проект, учебные заведения, СМИ

© *Mykola Zerkal*
(Mykolaiv)

ISSUES OF INFORMATION SECURITY OF THE EDUCATIONAL SPACE UKRAINIAN ETHNOS (1991–2012)

Examines the place and role in the education of ethnic minority media. Their role in the development of multicultural traditions of education, meet the linguistic and educational needs in the various schools. Found a place in the information meeting the educational needs of ethnic government agencies, non-governmental organizations, national - cultural societies.

Keywords: education, ethnicity, educational projects, educational institutions, media.

До редакції надійшла 28.01.2013.

УДК 665(477)

© *Владислав Тищенко*
(Київ)

РОЛЬ НУО В РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ (1990-ТІ – 2000-НІ РР.)

У статті на основі нормативно-правової бази, архівних джерел і тематичної наукової літератури, проаналізовано роль та функції молодіжних НУО в реалізації державної молодіжної політики в Україні в умовах державної незалежності.

Ключові слова: державна молодіжна політика, молодіжні НУО, молодіжний рух, молодіжні організації, неурядові організації, органи державної влади.

З набуттям Україною незалежності та загальним процесом демократизації, відбулися суттєві зміни у реалізації державної молодіжної політики. Важливим, на державному рівні, було визначено необхідність усвідомлення й переосмислення політичних, культурних, духовних, соціальних, економічних перетворень у державі і зокрема у середовищі молодого покоління, відбувався пошук шляхів поліпшення його становища. З боку держави почалася активна підтримка молодіжних ініціатив, які проявлялися у формі неурядових організацій (далі НУО). А налагодження тісної співпраці між цими суспільними секторами стало важливим двостороннім завданням. Явище поширення молодіжних НУО відбувалося поряд із активним поширенням діяльності екологічних, культурно-освітніх, правозахисних громадських об'єднань, діяльність яких також активізувалася на початку періоду, що нами досліджується.

Здійснення аналізу діяльності молодіжних НУО в реалізації державної молодіжної політики, в умовах незалежності, визначає актуальність нашого дослідження.

Історичний аспект проблеми розвитку молодіжних НУО частково розглядався дослідниками Є. Бородіним [1], В. Головенько [2], М. Головатим [3], О. Корнієвським [4]. Сучасне становище молодіжних НУО в окремих регіонах України досліджували Л. Кудіна, Н. Демчук, О. Обухівська [5]. Як суб'єкт політичних трансформацій в умовах незалежності України, молодіжні НУО, розглядалися дослідниками О. Чернецьким, Я. Ярошем [6]. У контексті реалізації державної молодіжної політики молодіжні НУО розглядалися В. Барабашем, А. Карнаухом та ін. [7; 8].

Упродовж періоду, що нами досліджується, законодавство щодо молодіжних НУО пройшло низку етапів розвитку. Першими нормативно-правовими підвалинами були Закони, прийняті ще за часів СРСР, зокрема: «Про громадські об'єднання» від 5 червня 1990 р., а також Закон СРСР «Про загальні засади державної молодіжної політики в СРСР» від 16 квітня 1991 р. Суттєві зміни в законодавстві, щодо молоді, поглибилися зі здобуттям незалежності. У 1992 р. Верховною Радою було прийнято Закон «Про об'єднання громадян», який став основою не тільки для молодіжних організацій, а й для низки інших видів НУО і політичних партій. Втім, згаданий документ був досить загальним і містив велику кількість неточностей, зокрема щодо фінансування НУО, що спричиняло труднощі у їхній роботі. Важливим, на наш по-

гляд, також було затвердження декларації «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» від 15 грудня 1992 р. Декларацією передбачалося «створення необхідних умов для зміцнення правових та матеріальних гарантій щодо здійснення прав і свобод молодих громадян, діяльності молодіжних організацій для повноцінного соціального становлення та розвитку молоді», а також «підтримка і координація зусиль всіх організацій та соціальних інститутів, що працюють із молоддю» [9]. Ще однією важливою подією у сфері законодавчого регулювання підтримки молоді та молодіжних НУО було прийняття Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» від 5 лютого 1993 р. Законом України «Про молодіжні та дитячі громадські організації» було виокремлено від 1 грудня 1998 р. Закон України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю» від 21 червня 2001 р. № 2558-III [12]. Також важливим документом, покликаним визначити особливості організаційних і правових засад утворення та діяльності молодіжних НУО та державні гарантії щодо забезпечення їх діяльності, був Закон України «Про молодіжні та дитячі громадські організації» від 1 грудня 1998 р. [10].

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 лютого 2002 р. № 48 «Про залучення представників молодіжних громадських організацій до роботи на громадських засадах у центральних органах виконавчої влади» керівникам міністерств та інших центральних органів виконавчої влади було рекомендовано активно залучати представників молодіжних громадських організацій до роботи на громадських засадах як радників керівників цих органів з питань молодіжної політики. Згідно постанови, представники молодіжних НУО отримали такі права: виконувати дорадчі функції, пов'язані з реалізацією органом виконавчої влади державної молодіжної політики; інформувати керівника органу виконавчої влади про важливі для молодіжної громадськості події; готувати пропозиції для розгляду та можливого врахування відповідним органом виконавчої влади інтересів молоді у сфері своєї діяльності; сприяти взаємодії органу виконавчої влади з молодіжними громадськими організаціями; розробляти в порядку ініціативи програми, спрямовані на розв'язання молодіжних проблем, та сприяння їх реалізації, а також брати участь у підготовці проектів нормативно-правових актів з питань державної молодіжної політики.

За погодженням із керівником органу виконавчої влади радник із питань молодіжної

політики міг бути присутнім на засіданнях колегії цього органу, нарадах і брати участь в обговоренні питань державної молодіжної політики, а також в організації та проведенні нарад, семінарів, конференцій та симпозіумів з питань державної молодіжної політики [13].

На цьому еволюція законодавства України у сфері молодіжної політики не завершувалася. Окрім зазначених базових законів, в Україні з'явилася ціла низка нормативно-правових документів, які також працювали на реалізацію державної молодіжної політики. Загалом, на початок 2003 р. молодіжна політика регламентувалась 55-ма нормативно-правовими актами [14, с. 356–362]. А за словами дослідників, за 20 років незалежності, в Україні з'явилося більше 700 законів, які прямо чи опосередковано були спрямовані на вирішення молодіжних проблем. Зокрема у сфері освіти, культури, праці, охорони здоров'я, підприємництва тощо.

В Україні вже до кінця 1990-х рр. сформувалася ціла мережа державних законодавчих та виконавчих органів влади, які були покликані здійснювати державну політику, спрямовану на поліпшення становища молоді та дітей. Зокрема: Державний комітет молодіжної політики, спорту і туризму України, Комітет у справах неповнолітніх Кабінету Міністрів України, Комітет у справах жінок, материнства і дитинства при Президентові України, Український державний центр соціальних служб для молоді, Український молодіжний центр, Фонд сприяння молодіжному житловому будівництву. На регіональних рівнях сформовано Обласні, районні та міські центри соціальних служб для молоді. При Верховній Раді України створено Комітет Верховної Ради з питань молодіжної політики, фізичної культури, спорту і туризму.

Окрім того, у квітні 1991 р. в Україні з'явився «Український науково-дослідний інститут проблем молоді», який згодом було перейменовано на «Інститут соціальних досліджень», у 2006 р., з розширенням покладених на нього функцій, називався Державним інститутом проблем сім'ї та молоді. На цей орган було покладено функцію державної науково-дослідної інституції з дослідження проблем у молодіжному середовищі. Вже на поч. 2001 р. Інститутом було втілено у життя більше 200 дослідницьких проектів і заходів, видано близько 120 монографій, випущено методичних збірників та науково-інформаційних довідників у кількості більше 120 тис. примірників. Крім того, інститутом було реалізовано

більше 20 міжнародних науково-практичних конференцій та понад 50 подібних заходів національного масштабу. Інститут також проводив соціологічні дослідження, тренінги для соціологів, педагогів тощо [16, с. 185].

Втім, постійна реорганізація структур органів державної влади, які здійснювали молодіжну політику, на наш погляд, негативно позначалася на інституалізації і розвитку молодіжних НУО в Україні. Досить часто це призводило до невиконання раніше взятих на державу зобов'язань. Відсутність чіткої стратегії та планування державної молодіжної політики між органами державної влади також негативно позначилися на долі українських НУО.

Як видно, в Україні було створено розгалужену систему державних інституцій, на які було покладено функцію реалізації державної молодіжної політики. Втім, варто зазначити, що цим питанням в Україні займалася й сама молодь, яка об'єднувалася у молодіжні НУО, що прагнули підвищити ефективність реалізації державної молодіжної політики. Зокрема, за словами дослідника громадянського суспільства К. Захаренко, активізація діяльності молодіжних НУО в Україні на початку 1990-х рр. була пов'язана з недоопрацюваннями держави в площині задоволення суспільних потреб молодого покоління. Поряд з цим, автор зазначає, що молодіжні НУО були здатні вирішувати суспільні потреби молодих людей значно швидше, ефективніше й дешевше через залучення волонтерів. Варто також підкреслити думку автора, що молодіжні НУО ближчі до суспільних потреб на місцях і краще розуміють молодіжні потреби [17].

Основними відмінностями сучасних молодіжних НУО, тобто тих, які створювалися вже після набуття Україною незалежності, від об'єднань, які були активними наприкінці 1980-х рр. ХХ ст., була їх легальність і незалежність у виборі напрямків та форм діяльності.

Молодіжною організацією, згідно законодавства України, було визначено об'єднання громадян віком від 14 до 35 років, метою якого було здійснення діяльності, спрямованої на задоволення та захист своїх законних соціальних, економічних, творчих, духовних та інших спільних інтересів [18].

За словами дослідника О. Лісовця, у 1990-ті рр. ХХ ст. сфера діяльності молодіжних НУО значно розширилася, порушивши навіть гегемонію школи у цій сфері. Так, молодіжні НУО почали створюватися та функціонувати як при загальноосвітніх навчальних закладах, так і при

позашкільних установах різного типу, центрах соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

Молодіжні НУО характеризувалися такими головними відмінностями від державних структур як: функціонуванням у режимі вільного часу; вільним вибором занять за інтересами і здібностями; добровільним і неформальним характером діяльності та міжособистісного спілкування; соціокультурною спрямованістю процесу; різноманітністю видів і форм діяльності; можливістю тісного контакту дітей та дорослих [19, с. 37].

Деякі з сучасних молодіжних НУО в Україні постали на ґрунті радянських. Так, за результатом XXVII з'їзду «Ленінської комуністичної спілки молоді України», який відбувся 21 вересня 1991 р. і носив назву «Молодь за демократичний соціалізм», було прийнято рішення про припинення діяльності «Ленінської комуністичної спілки молоді України». Водночас у зв'язку із таким рішенням, було проголошено ідею створення «Спілки молодіжних організацій України» (СМОУ). СМОУ визнала себе правонаступницею комсомолу з усіма юридичними наслідками. Було оголошено перехідний період до лютого 1992 р., протягом якого всі обласні організації колишньої ЛКСМУ (МДС) повинні були визначитися у своєму ставленні до нової організації. Вже 1 листопада 1991 р. половина обласних осередків підтвердили свою належність до СМОУ. 16 жовтня 1991 р. СМОУ була зареєстрована Міністерством юстиції України як молодіжна громадська організація. Її головою став В. Бутко. Установчим з'їздом СМОУ було прийнято Статут організації та Програмну заяву. Згідно Статуту СМОУ проголошувалася самостійною молодіжною організацією, головною метою якої визначена побудова незалежної української держави, а також соціальний захист молоді. В подальшому, із лав активістів СМОУ вийшли лідери, які стали засновниками нових НУО. Станом на 1998 р. до СМОУ долучилися ще близько 20 впливових на той час молодіжних НУО. Серед яких: «Асоціація учнівської молоді України», «Асоціація молодіжних пошукових об'єднань «Обеліск», Благодійний Фонд підтримки робітничої та селянської молоді України, Благодійний Фонд «Майбутнє України», Центр молодіжного співробітництва «Київський Колегіум», «Всеукраїнська спілка молоді», «Український молодіжний Чорнобильський Фонд», «Український фонд студентів», «Український фонд пошуку» та ін.

Упродовж 90-х рр. XX ст. важливу роль у процесі консолідації українського дитячого

та молодіжного руху відіграв Український національний комітет молодіжних організацій (УНКМО) (створений у 1992 р.). Було створено й інші спілки: Всеукраїнську спілку молодіжних організацій (УСМО) (1996 р.), «Федерацію дитячих організацій» (1997 р.), «Спілку піонерських організацій України» (1999 р.), Асоціацію молодіжних організацій України «Спектр» (2001), «Соціал-демократичний молодіжний альянс України» (2002 р.), Всеукраїнську спілку молодіжних та дитячих громадських організацій «Національна Рада молодіжних організацій України» (2003 р.), «Координаційну раду студентських організацій України» (2005 р.), «Всеукраїнську спілку молодіжних організацій», «Спілку християнської молоді України» (2006 р.), Всеукраїнську спілку дитячих громадських організацій «Діти України» (2007 р.) та ін.

Гостра проблема забезпеченості молоді житлом спонукала групу молодих людей до створення у 1984 р. Всеукраїнської Асоціації «Укр-молодьжитло». Державну підтримку ініціатива отримала лише у 1989 р. Постановою Уряду УРСР було створено спеціальну робочу групу зі сприяння будівництву житла для молоді. Поява організації, популяризація своєї мети, цілей та завдань у середовищі молоді, сприяла зародженню руху Молодіжних житлових комплексів (МЖК). Відповідно до Положення «Про молодіжні житлові комплекси» затвердженого Постановою КМУ «Про вдосконалення шляхів розвитку молодіжного житлового будівництва» від 28 жовтня 1996 р. № 1300, Молодіжним житловим комплексом визнавалося підприємство чи організація незалежно від форм власності, яка виконує функції замовника й забудовника житлових будинків, об'єктів соціально-культурного, побутового та спортивно-оздоровчого призначення для задоволення житлових і соціально-економічних потреб молодих сімей, що потребують поліпшення житлових умов, надання житлово-комунальних та інших послуг. Асоціацією МЖК вносились пропозиції до Урядової робочої групи, щодо шляхів реалізації програм з молодіжного житлового будівництва. Упродовж 1990–2000-х рр. структурами МЖК було збудовано та реконструйовано майже 3 млн. кв. м. житла, що складало більше 60 тис. квартир. Окрім того, у рамках реалізації програм будівництва житла, МЖК займалася й суспільно-корисною діяльністю. Зокрема за сприяння організації було збудовано 25 дитсадків, 24 школи та 18 закладів оздоровчо-спортивного характеру [21]. Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження

Державної програми забезпечення молоді житлом на 2002–2012 рр.» від 29.07.2002 р. № 1089 передбачалася подальша співпраця і залучення Всеукраїнської Асоціації «Укрмолодьжитло» до реалізації зазначеної програми.

За сприяння КМУ та за підтримки Національного олімпійського комітету, Київського національного університету імені Тараса Шевченка та деяких іноземних донорів, у серпні 1991 р. було створено Український фонд міжнародного молодіжного співробітництва (УФММС) [22].

УФММС свої зусилля спрямовував на культурний та інтелектуальний розвиток молодого покоління. Через реалізацію довгострокових програм, зокрема: «Молодь і політика», «Молодь за економічний розвиток України», «Молодь та екологія», організація сприяла розкриттю особистих організаційних та креативних здібностей молодих людей. Серед досягнень організації варто відзначити її налагоджене співробітництво з низкою молодіжних НУО заходу, зокрема Німеччини, Австрії, Італії, Польщі та ін. Спільно із Німецькою НУО «Натур фройндеюгенд» УФММС упродовж 1999–2004 рр. реалізувала благодійну програму з надання соціальної підтримки малозабезпеченим та багатодітним сім'ям.

Окрім того УФММС виступив одним із ініціаторів створення у 1993 р. міжнародного конкурсу молодих виконавців сучасної української естрадної пісні ім. Володимира Івасюка. Також, на початку 1990-х рр., організація виступила ініціатором створення Міжнародного фестивалю фільмів, теле- і радіопрограм для дітей та юнацтва «Золоте курча» [18].

Вже на 1995 р. в Україні існувало більше 500 молодіжних НУО, із яких 10% мали всеукраїнський статус. Станом на 1 січня 2005 р. Міністерством юстиції України було зареєстровано 124 молодіжних НУО, які мали статус всеукраїнських. На 2005 р. також було зареєстровано більше 5 тис. молодіжних НУО з місцевим статусом. Окрім того, варто зазначити, що регіоналізація молодіжних НУО, та збільшення авторитету деяких місцевих НУО порівняно із всеукраїнськими, явище позитивне. Адже як зазначають дослідники, саме робота регіональних організацій більш відчутна для пересічних осіб. Це також відповідало світовій тенденції. Так, наприклад, у Данії 86% молодіжних НУО на поч. 2000-х рр. мали місцевий статус, у Німеччині, Великобританії та Бельгії – 60% [23].

Незважаючи на тенденцію постійного зростання кількості молодіжних НУО, кількість

членів таких організацій була не високою. Так, за даними результатів соціологічних досліджень, проведених Державним інститутом проблем сім'ї та молоді, Українським інститутом соціальних досліджень та Центром «Соціальний моніторинг» лише 3% молодих осіб віком 15–28 років у 1993 р. зазначили про свою належність до того чи іншого молодіжного об'єднання, у 1994 р. цей показник становив лише 1% опитаних, 1995 р. – 5%, у 1999 р. – 3%, у травні 2000 р. – 2%, у вересні 2001 р. – 3%, у 2004 р. показник становив лише 3%. Зокрема, стабільно низьким був показник серед сільської молоді й у зазначені роки не перевищував 1%. Зазначені тенденції характерні для всієї України незалежно від регіону [23].

Причиною цьому можна вважати низький рівень обізнаності як молоді так і старшого покоління з роботою таких організацій. Так, за результатами проведених Інститутом соціології НАН України досліджень, у 2000 р. про існування молодіжних НУО нічого не знали 70% респондентів. У 2006 р. цей показник дещо знизився і становив 43%. На наш погляд, це могло бути спричинене подіями пов'язаними з Президентськими виборами 2004–2005 рр., коли значна кількість молодіжних НУО заявили про себе, вийшовши з протестами на вулиці міст по всій Україні.

Такі показники дають у певній мірі пояснення низькому рівню залученості молодіжних НУО до участі у реалізації державної молодіжної політики. Втім, можна сміливо зазначити, що попри всі труднощі, пов'язані з низьким рівнем активності учасників таких організацій, вони продовжують розвиватися.

Отже, з набуттям Україною незалежності, на державному рівні постала потреба чіткої структуризації органів державної влади і місцевого самоврядування та розподіл функцій між ними. В Україні було розроблено низку стратегій щодо реалізації державної молодіжної політики, а також прийнято значну кількість нормативно-правових актів, які були покликані урегулювати відносини між державою та НУО. Прийняті в Україні нормативно-правові акти не тільки легалізували діяльність вже існуючих молодіжних об'єднань, але й дали поштовх до їх поширення і розвитку. Зайнявши різні ніші, відповідно до потреб молодого покоління, НУО спрямували свою діяльність на захист та задоволення соціальних, економічних, творчих й інших потреб та інтересів молодого покоління.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Державна молодіжна політика в Україні: Слов. термінів нормат.-правових актів / Автор-упорядник Є.І. Бородін. – Дніпропетровськ: Герда, 2002. – С. 299–337.
2. Головенько В.А. Український молодіжний рух у ХХ столітті (історико-політологічний аналіз основних періодів) [Текст]: дис.... канд. політ. наук. 23.00.02 / Головенько Валерій Антонович; НАН України, Інститут національних відносин і політології. – К., 1995. – 224 с.
3. Державна молодіжна політика як феномен суспільного розвитку і нова парадигма державотворення у країнах перехідного стану [Текст] / М. Головатий // Український соціум: Науковий журнал. – 2002. – №1. С. 54–62.
4. Корнієвський О.А. Молодіжний рух в новітній історії України (др. пол. 80-х – поч. 90-х років): дис. ... канд. іст. наук. – К., 1993. – 227 с.
5. Кудіна Л. Молодіжний рух у регіонах України: громадсько-політична література / Кудіна Л., Демчук Н., Обухівська О. – К. Молодіжна альтернатива, 2005. – 103 с.
6. Молодь. Політика. Влада [Текст] / О.С. Чернецький, Я.Б. Ярош. Луцьк: Волин. обл. друк., 2006. – 148 с.
7. Молодіжний рух як об'єкт реалізації молодіжної політики [Текст] / В. Барабаш // Український соціум: Науковий журнал. 2004. – №1(3). – С. 119–130.
8. Проблеми молодіжної політики в сучасній Україні [Текст] / А. Карнаух // Політичний менеджмент. Український науковий журнал. – 2005. №4. – С. 63–69.
9. Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні: Декларація від 15 грудня 1992 р. № 2859 / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2859-12>
10. Про молодіжні та дитячі громадські організації // Додаток до щотижневика ВВРУ / Серія «Закони України». – К.: ВРУ, 2000. – С. 3–8.
11. Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю: Закон України від 21.06.2001 р. № 2558-III // ВВР України. – 2001. – N 42. – С. 213.
12. Про залучення представників молодіжних громадських організацій до роботи на громадських засадах у центральних органах виконавчої влади. Постанова КМУ від 14. 02. 2002 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/48-2002-%D1%80>
13. Ярош Я. Особливості співпраці молодіжних об'єднань з владними інституціями в Україні / Я. Ярош // Сучасна українська політика: політики і політологи про неї. – К.: Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2003. – 396 с.
14. Про створення Українського науково-дослідного інституту проблем молоді. Постанова КМУ РСР від 26 квітня 1991 р. N 3.
15. Зінченко А. Державна молодіжна політика: історія формування, проблеми, перспективи / А. Зінченко // Політ. менедж. – 2007. – № 1. – С. 185–186.
16. Захаренко К.В. Специфіка взаємодії молодіжних та владних інституцій [Текст] / К.В. Захаренко // Децентралізація державного управління та розвиток місцевого самоврядування в контексті європейської практики: матеріали наук.-практ. конф., 2–3 жовт. 2008 р. – Луцьк, 2008. – С. 23–25.
17. Про молодіжні та дитячі громадські організації Закон України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/281-14>
18. Лісовець О.В. Теорія і методика роботи з дитячими та молодіжними організаціями України: навч. посіб. / О.В. Лісовець. – К.: ВЦ «Академія», 2011. – 256 с.
19. Молодіжний рух в Україні: Довідник. У 2 ч. / Заг. редкол. та упоряд.: Головенько В.А., Білий А.І., Головатий М.Ф. та ін. Ч. 1. – К.: АТ «Видавництво «Столиця», 1998. – 252 с.
20. Протокол № 37 Звітних зборів Ради Всеукраїнської Асоціації «Укрмолодьжитло» від 29. XI. 2002 р. – К., 2005. – 12 с.
21. Постанова КМУ від 16 серпня 1991 р. N 155. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/155-91-%D0%BF>
22. Молодіжний рух в Україні: довідник. – Частина 1 / упоряд. В.А. Головенько. – К.: Столиця, 1998. – 252 с.
23. Молодь в умовах становлення Незалежності України (1991–2011 роки): щоріч. доп. Президенту України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Державний інститут розвитку сімейної та молодіжної політики; [редкол.: О.В.Белишев (голова) та ін.]. – К., 2011. – 276 с.

© Владислав Тищенко
(Київ)

РОЛЬ НПО В РЕАЛИЗАЦИИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ В УКРАИНЕ (1990–2000-Е ГГ.)

В статье на основе нормативно-правовой базы, архивных источников и тематической научной литературы, проанализировано роль и функции молодежных НПО в реализации государственной молодежной политики в Украине в условиях государственной независимости.

Ключевые слова: государственная молодежная политика, молодежные НПО, молодежное движение, молодёжные организации, неправительственные организации, органы государственной власти.

© Vladyslav Tyshchenko
(Kyiv)

ROLE OF NGO'S IN NATIONAL YOUTH POLICY OF UKRAINE (1990–2000)

On the basis of the legal framework, archival sources and thematic scientific literature, were analyzed the role and functions of youth NGO's in the implementation of the national youth policy of Ukraine in the frame of State Independence.

Key words: state youth policy, non-government organizations, youth organizations, youth NGO's.

До редакції надійшла 24.01. 2013.

УДК 94 (477)

© Любов Шпаковська
(Київ)

РОЛЬ РЕЛІГІЙНОГО ЧИННИКА У ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ

Досліджується вплив релігійного чинника на політичне життя в Україні. Наявна в країні поліконфесійність, ускладнена міжцерковними конфліктами та обтяжена агресивним зростанням політичної активності в релігійно-духовному житті сучасного суспільства є джерелом наростання соціальної напруги та нестабільності в державі.

Ключові слова: релігія, автокефалія, православні конфесії, міжцерковний конфлікт, політична партія, УПЦ КП, УАПЦ, УПЦ, УГКЦ.

З часу здобуття Україною незалежності релігія почала відігравати помітну роль в житті нашого суспільства. Впродовж періоду кінця 1980-х – початку 1990-х рр. відбулися корінні зміни в релігійній політиці і релігійному житті України. На зміну войовничому атеїзму приходить політика, яка значною мірою враховувала інтереси віруючих та релігійних організацій. Демократизація релігійної сфери стимулювала зміни в конфесійній мережі України. Недивлячись на всі намагання держави врегулювати релігійні відносини, особливою рисою релігійного життя в Україні кінця 1980-х – початку 1990-х рр. став міжцерковний конфлікт, у який були втягнуті всі православні конфесії. Підвалини цього конфлікту були закладені ще радянською владою, коли вона ліквідувала Українську греко-католицьку та Українську автокефальну православну церкви. Кінець 1980-х – початок 1990-х рр. стали лише активною фазою конфлікту.

Так, аналізуючи цей конфлікт, український релігієзнавець В. Бондаренко відзначає, що він має не лише релігійне, але й політичне підґрунтя і характеризується «складним переплетенням при-

чин, надзвичайним динамізмом, невизначеністю позицій учасників та майже повною відсутністю конструктивних підходів до його вирішення» [1]. Автор вказує, що конфлікт впливав на свідомість населення, особливо на побутовому та емоційному рівнях, породжував суперечливі оцінки історії, сучасного стану та характеру діяльності найбільших релігійних організацій в Україні.

Сьогодні релігія стає серйозним чинником політичного життя в Україні. Релігійно-національне відродження відбувається неоднозначно і суперечливо. Зростаюча активність релігійних інституцій в політичному житті країни і навпаки – використання релігії як засобів і методів політичного впливу і боротьби за електорат призводить до розколу українського суспільства за політичними чи то релігійними ознаками. Все це, звичайно, негативно впливає на стабільність, національну безпеку України та перспективу побудови здорового громадянського суспільства в нашій державі.

Характеризуючи історіографію даної проблеми, слід зазначити, що особливостям розвитку та функціонування православних конфесій в